Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016 **Aanhangsel van de Handelingen**

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1162

Vragen van de leden **Voordewind** (ChristenUnie) en **Gesthuizen** (SP) aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *het besluit de gefinancierde rechtsbijstand voor bepaalde groepen asielzoekers af te schaffen* (ingezonden 7 december 2015).

Antwoord van Staatssecretaris **Dijkhoff** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 15 januari 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 1086.

Vraag 1
Bent u net als de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) van mening dat voor een zorgvuldige procedure die voldoende waarborgen biedt aan de asielzoeker, de inschakeling van een advocaat nodig is in de eerste fase van besluitvorming? Zo nee, waarom niet?
Wanneer gaat de maatregel in, waarbij voor bepaalde groepen asielzoekers de gefinancierde rechtsbijstand wordt afgeschaft?

Antwoord 1
Zoals aangekondigd in de brief aan de Tweede Kamer van 27 november jl.[1] is het, gelet op de recente aanzienlijke toename van het aantal asielaanvragen, onontkoombaar dat wordt voorzien in de mogelijkheid tijdelijk bijzondere procedures in te voeren voor de behandeling van asielaanvragen van bepaalde groepen vreemdelingen. Deze maatregel is mede bedoeld om de periode van onzekerheid waarin de asielzoeker verkeert gedurende de procedure te verkorten.
In een conceptbesluit tot wijziging van het Vreemdelingenbesluit 2000 (hierna: Vb 2000) dat inmiddels is voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State, wordt het Vb 2000 in die zin aangepast dat het mogelijk wordt een zogeheten sporenbeleid te hanteren. Door dit besluit zal onder meer een grondslag in het Vb 2000 worden opgenomen voor het tijdelijk invoeren van een bijzondere procedure. Deze procedure betreft aanvragen waarvan op basis van het beschikbare bewijs voorzienbaar is dat deze versneld voor inwilliging in aanmerking komen.
Zoals ik in mijn brief van 27 november jl. heb gesteld, is en blijft de Nederlandse asielprocedure ook na de tijdelijke invoering van het sporenbeleid met voldoende waarborgen omkleed. Enkel de asielzoekers die behoren tot de

[1] Tweede Kamer 2015–2016, 19 637, nr. 2086

ah-tk-20152016-1162
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2016

aangewezen doelgroep en waarvan voorzienbaar is dat de aanvraag zich leent voor inwilliging krijgen niet langer gesubsidieerde rechtsbijstand. Er is sprake van een voorzienbare inwilliging indien er geen twijfel bestaat over de identiteit en nationaliteit van deze vreemdelingen. Deze vreemdelingen zullen worden onderworpen aan een gehoor waarbij alle feiten aan de orde komen die normaal bij een eerste gehoor aan de orde worden gesteld, maar waarbij ook zal worden gevraagd naar de asielmotieven. Indien blijkt dat daadwerkelijk tot inwilliging kan worden overgegaan, wordt de beschikking zo spoedig mogelijk daarna uitgereikt.
Indien de aanvraag resulteert in een inwilliging, is de vreemdeling door het ontbreken van gefinancierde rechtshulp mijns inziens niet in zijn belangen geschaad. Hij krijgt waar hij om verzoekt, te weten asielbescherming. Ik wil benadrukken dat indien onverhoopt blijkt dat toch geen sprake is van een aanvraag waarop direct een inwilligend besluit kan worden genomen, de vreemdeling alsnog een rust- en voorbereidingstermijn zal worden gegund. In dat geval zal hem een rechtshulpverlener worden toegewezen die hem op de gebruikelijke wijze kan voorbereiden op de daarop volgende procedure.
De ingangsdatum van de maatregel waarbij de gefinancierde rechtsbijstand voor asielzoekers waarvan voorzienbaar is dat na tijdelijke invoering van het sporenbeleid de aanvraag snel kan worden ingewilligd, wordt afgeschaft, is afhankelijk van meerdere factoren. Om de maatregel te laten ingaan is een wijziging van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 (Bvr) noodzakelijk, waarvoor een zogeheten voorhangprocedure geldt. Voorts dient de voorgenomen wijziging te worden voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Om die reden is op dit moment nog niet precies te zeggen wanneer deze maatregel in zal gaan.

Vraag 2
Deelt u de mening dat juist asielzoekers een advocaat nodig hebben al meteen in de eerste fase van de besluitvorming om onherroepelijke fouten kunnen vermijden, mede gezien de toepassing die Nederland geeft aan artikel 4:6 Algemene wet bestuursrecht? Zo nee, hoe denkt u in de toekomst om te gaan met fouten door onjuiste of onvolledige verslaglegging?

Antwoord 2
Zoals bij het antwoord op vraag 1 is aangegeven, komen na tijdelijke invoering van het sporenbeleid alleen de asielzoekers waarvan voorzienbaar is dat de aanvraag voor inwilliging in aanmerking komt en bij wie geen twijfel bestaat over de identiteit en de nationaliteit, niet langer voor gefinancierde rechtshulp in aanmerking. Ook zonder rechtshulp is in die zaken de procedure met voldoende waarborgen omgeven. Aangezien sprake is van een inwilliging zal artikel 4:6 Algemene wet bestuursrecht in die zaken ook niet worden toegepast.
Indien de verblijfsstatus in de toekomst wordt ingetrokken vanwege veranderde omstandigheden, wordt de gebruikelijke procedure gevolgd. De vreemdeling krijgt in dat geval gesubsidieerde rechtsbijstand conform de huidige situatie. Daarnaast moet de IND vanzelfsprekend in alle gevallen een beslissing om tot intrekking van een asielvergunning over te gaan goed kunnen onderbouwen en wordt de vreemdeling in dat geval voorafgaand aan de beslissing ook steeds gehoord.

Vraag 3 en 4
Wat wordt bedoeld met «versnelde afdoening»? Hoe verhoudt zich deze versnelde afdoening tot uw recente toezeggingen, dat er vooral bij de Syriërs zeer streng gecontroleerd zal worden op contra-indicaties, zoals betrokkenheid bij IS en/of andere vergelijkbare organisaties? Wat wordt concreet bedoeld met de formulering «goed gedocumenteerd»?
Zal een samenvoeging van het eerste en het nader gehoor op dezelfde dag niet ertoe leiden dat de verslaglegging van de achtergrond van Syriërs te summier is om te betrekken bij risico-inschattingen over mogelijke aanslagen van IS In Nederland?

Antwoord 3 en 4
Zie allereerst mijn antwoord op vraag 1. Kern van de procedure van de voorzienbare inwilliging is dat er minder procedurestappen hoeven te worden doorlopen om te komen tot een inwilligende beschikking. Hierdoor kan de

IND op weekbasis meer asielaanvragen beoordelen dan nu het geval is. Dit moet de IND beter in staat stellen om de hoge asielinstroom bij te houden. Dat wil nog niet zeggen dat dit zich direct vertaalt in korte doorlooptijden. Ook na tijdelijke invoering van het sporenbeleid zal bij een aanhoudend hoge instroom sprake blijven van wachttijden, echter met deze maatregel wordt beoogd te voorkomen dat de wachttijden nog verder oplopen.
Uitgangspunt binnen die gecomprimeerde asielprocedure is en blijft dat een zorgvuldige beoordeling plaatsvindt. Wanneer er op grond van informatie reden is om aan te nemen dat (mogelijk) sprake is van contra-indicaties (waaronder indicaties dat de vreemdeling mogelijk een gevaar vormt voor de openbare orde, de nationale veiligheid of indien er ernstige redenen zijn om betrokkenheid te veronderstellen bij ernstige misdrijven als bedoeld in artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag), zullen deze zaken niet in de hier bedoelde procedure worden afgehandeld, maar zal de normale asielprocedure doorlopen worden met begeleiding van een toegevoegde advocaat, zodat deze signalen met prioriteit nader onderzocht kunnen worden.
Met «goed gedocumenteerd» is bedoeld dat de identiteit en nationaliteit van de asielzoeker op basis van documenten kan worden vastgesteld. Dit zal in de regel worden aangenomen als de vreemdeling een authentiek bevonden identiteits- en/of nationaliteitsdocument heeft overgelegd. Daarbij dient wel vast te staan dat het document ook daadwerkelijk toebehoort aan de asielzoeker én waarbij er geen reden is om aan te nemen dat het document op oneigenlijke of frauduleuze wijze is verkregen.
Ook indien de afdoening van Syrische asielverzoeken in minder procedurestappen wordt doorlopen vindt er altijd een screening plaats onder andere in het belang van de nationale veiligheid. De asielzoeker wordt na binnenkomst door de nationale politie geïdentificeerd en geregistreerd, waarbij specifieke aandacht is voor indicaties van radicalisering of andere aspecten die raken aan de openbare orde of nationale veiligheid. De IND zal in ieder geval de ter beschikking staande informatie van ketenpartners, de door de vreemdeling overgelegde documenten en de door de IND gegenereerde informatie in het kader van de asielprocedure, meenemen in de screening.
Het moment van screening is niet het enige moment waarop signalen kunnen worden onderkend in relatie tot de nationale veiligheid. Medewerkers zijn gehouden hier gedurende de hele procedure alert op te zijn. Binnen de uitvoerende organisaties van de vreemdelingenketen is daartoe een meldstructuur ingericht voor signalen die mogelijk kunnen wijzen op jihadisme of radicalisering of die op andere wijze aan de nationale veiligheid kunnen raken. Deze signalen kunnen derhalve op elk moment in het proces worden opgevangen en worden dan doorgegeven aan de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Deze meldstructuur blijft ook voor deze groep gehandhaafd.

Vraag 5
Heeft u er bewust voor gekozen om betrokken partijen, zoals de Vereniging Asieladvocaten- en Juristen Nederland (VAJN) en de NOvA niet in een eerdere fase te consulteren?

Antwoord 5
Het klopt dat de consultatie met de genoemde partijen over de maatregel waarbij in geval van tijdelijke invoering van het sporenbeleid de gesubsidieerde rechtsbijstand voor voorzienbare inwilligingen zal komen te vervallen, niet in een eerdere fase heeft plaatsgevonden. In verband met de hoge instroom en de te betrachten spoed was dit niet meer mogelijk. Met de advocatuur wordt regelmatig overlegd en ook is al enige tijd gesproken over de mogelijkheden om de asielprocedure in verband met de asielinstroom te stroomlijnen. Bij de implementatie van de maatregel waarbij in geval van tijdelijke invoering van het sporenbeleid de gesubsidieerde rechtsbijstand voor voorzienbare inwilligingen zal komen te vervallen, zal ik de verschillende partijen betrekken.

Vraag 6
Hoe verhoudt dit besluit zich tot een recente uitspraak van de rechtbank Amsterdam d.d. 23 november 2015, (Awb 15/19072) waaruit blijkt dat slechts een ingevuld klantformulier voor de behandeling van de aanvraag onvol-

doende is? Welk gehoor zal bepalend zijn voor het uitzetten van de verdere behandeling van de aanvraag?

Antwoord 6
De door mij aangekondigde maatregelen voorzien niet in een procedure waarbij enkel op basis van een ingevuld klantformulier de aanvraag wordt behandeld.
Het klantformulier is een hulpmiddel aan de hand waarvan een inschatting van de aard en de kansrijkheid van de asielaanvraag kan worden gemaakt. Indien op basis daarvan wordt besloten dat sprake is van een voorzienbare inwilliging, vindt een gehoor plaats dat heeft te gelden als het persoonlijk onderhoud in de zin van de Procedurerichtlijn.
In de aanmeldfase bepaalt de IND welk spoor wordt gevolgd. De precieze invulling hiervan wordt in het kader van de feitelijke implementatie nader uitgewerkt door de IND. Ik wil nogmaals benadrukken dat indien de informatie daar aanleiding toe geeft, gedurende de procedure van spoor kan worden gewisseld om zodoende te allen tijde recht te doen aan de aard van de individuele zaak.
De genoemde uitspraak van de rechtbank te Amsterdam heeft onder meer betrekking op een tegenstrijdigheid tussen hetgeen in het klantformulier was vermeld en hetgeen de vreemdeling later heeft verklaard. Het oordeel van de rechtbank kan, gezien de omstandigheid dat een klantformulier slechts een hulpmiddel is, op dit punt gevolgd worden. Tegen deze uitspraak is enkel hoger beroep ingesteld ten aanzien van enkele andere overwegingen, welke te zeer belemmerend worden geacht in het kader van de hernieuwde besluitvorming.

Vraag 7
Bent u bereid voordat deze maatregel wordt ingevoerd duidelijkheid te verschaffen over de inhoud en strekking van volgende zinsneden «versnelde afdoening» en «goed gedocumenteerd»?

Antwoord 7
Ja, zie mijn verduidelijkingen in het antwoord op de vragen 3 en 4.

Vraag 8
Bent u bereid deze maatregel uit te stellen totdat u in gesprek bent getreden met alle betrokken partijen, zoals VAJN en de NOvA en er harde garanties zijn afgegeven over het waarborgen van de rechtspositie van asielzoekers?

Antwoord 8
Nee, ik ben niet bereid de voorgestelde wijziging van het Vb 2000, noch de specifieke maatregel van het vervallen van gesubsidieerde rechtsbijstand bij voorzienbare inwilligingen in geval van tijdelijke invoering van het sporenbeleid uit te stellen. Echter, zoals ik ook in mijn antwoord op vraag 5 al heb aangegeven zullen de betrokken partijen worden betrokken bij de implementatie van de specifieke maatregel van het vervallen van gesubsidieerde rechtsbijstand bij voorzienbare inwilligingen in geval van tijdelijke invoering van het sporenbeleid. Het conceptbesluit ten aanzien van de benodigde wijzigingen in het Vb 2000 ter implementatie van de mogelijkheid tot tijdelijke invoering van het sporenbeleid ligt, zoals ik in mijn antwoord op vraag 1 al heb aangegeven, thans al voor bij de Afdeling advisering van de Raad van State. Zoals aangegeven blijft de rechtspositie van asielzoekers met de aangekondigde maatregelen gewaarborgd.